

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 17. septembra 1884.

Obs eg: Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih goved v Kranji. — K jesenski setvi. — Kako napraviti dober vinski kis. — Ravnanje z mlekom pri majhnem gospodinjstvu. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Razjasnilne opombe vladine k načrtu postave o dedinskih naredbah pri kmetijskih domačijah srednje velikosti. (Dalje.) — Trgovinska in obrtna zbornica. (Konec.) — Dva občna zborna. — Volitev na Notranjskem. — Deželni zbor kranjski. — Noč pred sv. Dnevom. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Razglas****kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih goved v Kranji.**

C. k. družba kmetijska kranjska bode v Kranji 27. septembra t. l. dopoldne ob 9. uri na dvorišči gostilnice pri Žumri po očitni dražbi iz državne subvencije nakupljenih 6 plemenskih juncev (bikov) in 2 telici rudečega belanskega rodu prodajala.

Ta živina se bode postavila na prodaj za polovico tiste cene za katero jo družba kmetijska kupi, in se proda tistemu, kdor največ za-njo da proti temu, da jo 1) koj plača in 2) se s pismom zaveže jo najmanj dve leti za pleme obdržati.

K tej dražbi se zato pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 15. septembra 1884.

K jesenski setvi.

Poletje je minulo; dnevi postajajo krajši in čas jesenske setve je uže skoraj tukaj. Pri tej priliki hočem govoriti o zadevi, za kmetovalca zelo važni, a pri nas vendar še malo veljavni. Jaz mislim prav izbrano in prirejeno seme.

Ne dá se zanikavati, da kolikor čistejši, težje in enakomernejše je seme, toliko boljše in enakomernejše žetve se je nadejati. Čeravno bi se nihče naših kmetov ne upal oporekati tej izkušnji, vendar se oni iz tega ali unega ničevega vzroka ne držijo tega pravila.

Gori navedene lastnosti dobrega semena naj ima vsak kmetovalec brez razločka vedno pred očmi. Seme mora biti čisto, to je, brez vsacega plevelnega semena, drugače se ni treba čuditi, ako se v svojem času več plevela kot žita nažanje. Dalje naj bode seme obstoječe iz samih velikih, težkih zrn. Le na ta način

zamoremo zopet pričakovati krepkih, močnih rastlin, katere naredijo veliko težkega zrnja. Konečno mora biti seme tudi enakomerno, to je, iz zrnja enake velikosti obstoječe, ker le po tem potu je mogoče si pridobiti enakomernih rastlin, katere v svojem razvitku enakomerno napredujejo in katere v enem in istem času zorijo.

Da se seme s tacimi lastnosti dobi, treba je, da se na žitočistilnih strojih dobro očisti in po potrebi tudi skoz take stroje spusti, kateri seme izbirajo. O takih neobhodno potrebnih strojih hočem prihodnjič enkrat pisati ter tudi razjasnilne podobe pridjati.

Res je, da si vsak majhen gospodar sam za-se ne more takih strojev omisliti, kajti cena je precej visoka. Ako si pa več gospodarjev v družbi kak tak stroj kupi, zamore vsak posebej biti za majhen denar deležen koristi stroja. Kmetovalci enega kraja bi sploh morali delati bolj sè združenimi močmi kot je sedaj običajno. O tej zadevi zamogle bi veliko storiti podružnice c. kr. kmetijske družbe, ki bi ravno tukaj morale služiti v izgled. V družbi spoznavajo se posamezni društveniki med seboj; s tem se odstranijo največe zapreke, ki so stavljene proti skupnem nakupu strojev. Ako se iz prvega začetka skusi le z nakupom majhnih strojev, kakor na pr. ravno žitočistilnih strojev, kmalu udeleženci spoznajo korist tacega skupnega delovanja in nasledek je, da se kmalu kupi na splošne stroške kak večji stroj.

Kako napraviti dober vinski kis.

(Popravek k članku s tem napisom v 36. listu „Novic“.)

V 36. listu letošnjih „Novic“ je recitiran članek iz goriškega „Gospodarskega lista“ z naslovom: „Kako napraviti dober vinski kis.“

V tem članku je rečeno, da slavni prof. Pasteur za napravo kisa posebni aparat priporoča, in da tak primerni aparat za napravo kisa posodar Trost v Vipavi po 15 gold. izdeluje. Gospod prof. Povše, pisatelj tega članka, mi pač ne bode zameril, ako v pojasnjenje stvari sledeče objavim:

Ako gosp. prof. Povše „Weinlaube“ leta 1876. v roke vzame, bode lahko na 244 strani članek slede-

čega napisa našel: „Ein sehr praktischer Schnelllessigständer“. Ta članek je pojasnen s prav lepo določno ilustracijo in s podpisom R. Dolenc. In če gosp. profesor Povše ta članek pazljivo prečita ter ga s popisom „Die Schnelllessigfabrikation“ v knjigi „Compendium der chemischen Technologie der landwirthschaftlichen Hilfs- und Nebengewerbe als Leitfaden bei den Vorträgen an der k. k. höheren landwirthschaftlichen Lehranstalt zu Ungarisch-Altenburg“ na str. 375 primerja, bode pač našel — kar mu pa menim, da niti iskati ni treba — da je aparat, kakoršnega za napravo kisa posodar Trost na Slapu pri Vipavi (ne pa v Vipavi) izdeluje, po meni toliko boljšan francoski in po meni uže leta 1876. objavljeni in priporočeni, da bi bilo pač veliko bolj opravičeno reči: „R. Dolenc priporoča posebne aparate“, kakor pa: „slavni profesor Pasteur priporoča posebne aparate“.

Toliko brez vse zamere, držeč se gêsla: „vsakemu svoje.“

Na Slapu dné 13. septembra 1884.

R. Dolenc.

Ravnanje z mlekom pri majhnem gospodinjstvu.

Večkrat je navada v malih gospodinjstvih pozimi mleko, dokler se ne posname, postavljati v izbo. — S tem ravnanjem združenih je pa veliko neprilichnosti. Kajti jako težko se ubrani, da se mnogo prahu, katerega je vedno v obilici po izbah, ne posede tudi na mleko, katero hočemo posneti. Nadalje ima mleko tudi to lastnost, da se navzame gazov, tedaj tudi slabih duhov, dima, posebno tobačnega itd.

Tem neprilichnostim se lahko izognemo s tem, da postavimo mleko v omaro. To pač pomaga zoper prah, mleko pa se vendar še navzame gazov; opraviti pa imamo tudi še z drugo neprilichnostjo. Zrak v omari postane namreč zaduhel in na površji smetane naredi se pljesnoba, katere sicer ne zapazimo vedno s prostim očesom, pač pa zmerom z drobnogledom. Surovo maslo spinjeno iz take smetane ni čisto, da, ako so v izbi bolniki, povzroči tako mleko še celó lahko razširjevanje kake bolezni. Te neprilichnosti dajo se skoraj popolnem odstraniti, kakor pravi „Zeitschrift des landwirthschaftl. Centralvereines der Provinz Sachsen“, če se postavi v kak kot sobe visoka omara z zunanjim zrakom po cevi, ki ima več col svitlobe in je izpeljana skozi hišen zid.

Druga cev izpeljana je ravno tako na drugi strani, in ravno tako ima omara na stropu še dve cevi. Spodnja cev, ki leži proti strani, od katere vleče veter, pusti se odprta, ravno tako zgoraj na ravno nasprotni strani. Drugi cevi zamašiti se morate z zamaški. Tako nam je moč v omari imeti vedno preprih, katerega lahko ravnamo, ako imamo zamaške, ki popolnem ali pa le na pol zapirajo. Da se preprih ne ovira, postavijo naj se posode za dotično mleko na late in ne na deske.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 28. Kje se dobi kaka dobra srkalnica (pumpa) za gnojnico? (L. P. v K.)

Odgovor. Najboljše srkalnice za gnojnico in ob enem najceneje so one po Fawlerjevi sistemi, dobiste jo pa med drugim pri „Land- und forstwirthschaftl. Verkehrsbureau, Wien III., Ungargasse 59“ za 20 gld.

Vprašanje 29. Na splošno priporočevanje oral sem lansko jesen njivo za zimsko setev skoraj še enkrat

bolj globoko kakor je pri nas običajno, a pšenica bila je dokaj slaba. Kaj je vzrok temu? Pri nas je drugače letos bila pšenica še precej dobra, toraj vreme moji pšenici ni škodovalo. Kmetje pravijo, da je bilo ravno globoko oranje vzrok. (Fr. R. v C.)

Odgovor. Kmetje imajo prav! Globoko oranje je jako koristna reč, celó neobhodno potrebna, če hočemo dohodke našega kmetijstva zboljšati, a vsaka reč mora biti na pravem mestu. Oprostite! Vi ste čuli ali morebiti brali o koristi globokega oranja, pa niste razumeli. Razorjite letos v jeseni njivo globoko, pustite jo čez zimo prazno stati ter jo obsadite spomladi s krompirjem, za katerega ste tudi uže v jeseni gnoj podorali, bode videli, kako lep krompir bode imeli. Na krompir sejajte pšenico in gotovo vam bode tudi dobro storila. Na novo globoko razorani njivi pa pšenica nikdar ne bode dobro storila. Slabo vporabljen pravila umnega kmetijstva zamorejo biti pri našem kmetu velik ovir za napredek v kmetijstvu in je naravno, da store kmeta nezaupljivega proti vsaki novotariji. Samo iz knjig se še nihče ni naučil kmetovati.

Gospodarske novice.

* Umrli je 27. avgusta t. l. dr. Anton vitez pl. Masch, vodja kmetijske akademije v Ogerskem Starem gradu. Mož je bil izvrsten strokovnjak, kakor tudi učitelj. Tudi med Slovenci ima on lepo število nekdanjih učencev, kateri ga bodo gotovo vedno v dobrem spominu obdržali.

* * *

* Hrvatska vlada je sklenila po dogovoru z ogersko vlado, vpeljati iz Francoskega sadike ameriških trt. Hrvatska bode za sedaj dobila 10.000 sadik, in sicer sledeče sorte: Riparia Sacivage, Elvira, Jaquez in York-Madeira. Kaj pa pri nas?

* * *

* Razstava vina, sadja in zelenjave bode od 25. do 28. septembra v Gorici.

* * *

* Zadruga za prodajo sadja in zelenjadi, kateri naj kmetovalci pošiljajo ponudbe za tako blago, ustanovila se je v Gradci. Zadruga ima namen, da sadjerejcem pripomore k uspešni prodaji sadja.

* * *

* Potna predavanja imel bode potni učitelj Gustav Pirc dné 21. t. m. na Razdrtem o priliki občnega zbora kmetijske podružnice senožeške.

Nova postava.

Razjasnilne opombe vladine k načrtu postave o dedinskih naredbah pri kmetijskih domačijah srednje velikosti.

(Dalje.)

Smatrati bi se moralo, da je inventar domačije popolnem v zapaščini, ako bi prejemnik temu v kratko odmerjenem obroku ne ugovarjal. Za slučaje, ko bi prejemnik rabil to pravico ugovaranja ne ostajalo bi družega, kakor rabsodbo o zahtevah izvedencem prepušiti.